

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะ
การสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2
Development of a Community-Based Multi-Grade Learning Unit to
Enhance Communication Skill and Collaboration Skill among
Grade 1 and 2 Students

ประภาสิริ งามันเทียะ^{1,*} และสิรินาถ จงกลกลาง²
Prapasiri Ngasantia^{1,*} and Sirinat Jongkonklang²

(Received: Jun. 13, 2025; Revised: Sep. 3, 2025; Accepted: Sep. 4, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกันก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนบ้านปราสาท จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท และแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์และแบบประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และสถิติ Wilcoxon signed-rank test ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการทำงานร่วมกันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: หน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น ชุมชนเป็นฐาน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

M.Ed., Student in Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: prapasiri.ngasantia17901@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

ABSTRACT

The research was aimed to 1) develop Community-Based Multi-Grade Learning Unit among grade 1 and 2 students 2) study the quality of Community-Based Multi-Grade Learning Unit on the following aspects; compare learning achievement before and after learning, compare learning achievement after learning and the 70 percent criterion, compare students' communication skill before and after learning and compare students' collaboration skills before and after learning. The sample group was 16 students of grade 1 and 2 students from Ban Prasat School. Cluster random sampling was used to choose the sample. The research tools were the learning unit with 4 lesson plans, achievement test, and communication skill and collaboration skill assessment form. The data were analyzed by the percentages, mean, standard deviation, t-test, and Wilcoxon signed-rank test.

The results of the study indicated that: learning unit comprises unit title, learning objectives, learning evidence, instructional design, and lesson plans, which was assessed to be at the highest level of appropriateness and alignment. Study the quality of Community-Based Multi-Grade Learning Unit on the following aspects; learning achievement was significantly higher than before learning at .05 level, learning achievement was higher than the 70 percent criteria with no statistically significant at .05 level, communication skill of grade 1 and 2 students was significantly higher than before learning at .05 level and collaboration skill of grade 1 and 2 students was significantly higher than before learning at .05 level.

Keywords: Multi-grade learning unit, Community-based learning, Communication skill, Collaboration skill

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในยุคปัจจุบัน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, น. 366) ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับบริบทจริงของสังคม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นทักษะพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยเน้นทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสาร ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566, น. 38) โดยเฉพาะในระดับ

ประถมศึกษา วิชาภาษาไทยถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะที่หลากหลายรอบด้าน จากแนวนโยบายดังกล่าว สถาบันภาษาไทยจึงให้ความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียน การสอนภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง เพราะภาษาไทยคือเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงความรู้ในแหล่งต่างๆ (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2565, น. 1) จึงมีการออกแบบกลุ่มสาระ ภาษาไทย ที่ประกอบด้วย 5 สาระหลัก ซึ่งมีการบูรณาการเพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้มาใช้ ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวทางที่ชัดเจน แต่จากข้อมูลปี 2567 โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย มีจำนวน 15,327 แห่ง หรือร้อยละ 52.58 ของโรงเรียนทั้งหมด ยังคงประสบปัญหาขาดแคลนครู ทั้งในเชิงจำนวนและความหลากหลายของวิชา ส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาไทยยังไม่เทียบเท่าโรงเรียน ขนาดกลางหรือใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) โรงเรียนบ้านปราสาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มี นักเรียนเพียง 97 คน และประสบปัญหาด้านบุคลากร ครูต้องสอนนักเรียนหลายระดับชั้นพร้อมกัน เช่น การรวมชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 แม้มีการแยกกลุ่มตามชั้นเรียน แต่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามตัวชีวิตของหลักสูตร ส่งผลให้นักเรียนมีข้อจำกัด ด้านทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และขาดแรงจูงใจในการเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น จึงถูกพิจารณาเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและมีจำนวนนักเรียนไม่เพียงพอสำหรับการสอนแยกชั้น โดยแนวทางนี้ ได้รับการยอมรับว่ามีศักยภาพสูงในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นักเรียนต่างระดับชั้น และต่างวัย ผ่านกระบวนการพี่สอนน้อง และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะภาษา ทักษะ สังคม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นใจในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบเท่าหรือสูงกว่าการเรียนปกติ และลดอัตราการซ้ำชั้นและการออก กลางคัน อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นมีข้อจำกัด เช่น การวางแผนการสอนหลาย ระดับชั้นพร้อมกันและความท้าทายในการจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างนักเรียน หากขาดการออกแบบที่เหมาะสมอาจทำให้คุณภาพการเรียนรู้ไม่สม่ำเสมอ ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้เฉพาะทาง ทั้งด้านการบูรณาการเนื้อหา การจัดการชั้นเรียน ที่หลากหลาย และการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการ วิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐาน และตัวชี้วัดจากแต่ละระดับชั้น เพื่อนำมาบูรณาการเป็นหน่วย การเรียนรู้ตามแนวทางของหลักสูตรอิงมาตรฐาน ทั้งนี้หน่วยการเรียนรู้จะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยง แนวคิดและทักษะจากแต่ละสาระเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้ง 5 สาระ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากหลากหลายมุมมองและส่งเสริมให้การเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงเป็นระบบ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข, และพรเทพ จันทราอุกฤษฏ์, 2566, น. 14-15)

อีกทั้งพัฒนาการของนักเรียนในวัยนี้อยู่ในช่วงของการคิดแบบรูปธรรมตามทฤษฎีของ Piaget กล่าวคือ นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้สัมผัสกับสิ่งที่จับต้องได้จริง การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชน จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม โดยนำเนื้อหาตามหลักสูตรมาผูกโยงกับบริบทของชีวิตจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของ Bedri, Frein and Dowling (2017) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงพื้นที่สำรวจ และสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น และไม่เพียงส่งเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อชุมชน รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่ไปด้วย

จากสภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรของแต่ละระดับชั้น เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ตามศักยภาพ รวมทั้งยกระดับคุณภาพการเรียนในกลุ่มสาระภาษาไทยให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในประเด็นดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน
 - 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
 - 2.3 เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน
 - 2.4 เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ทักษะการสื่อสารของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

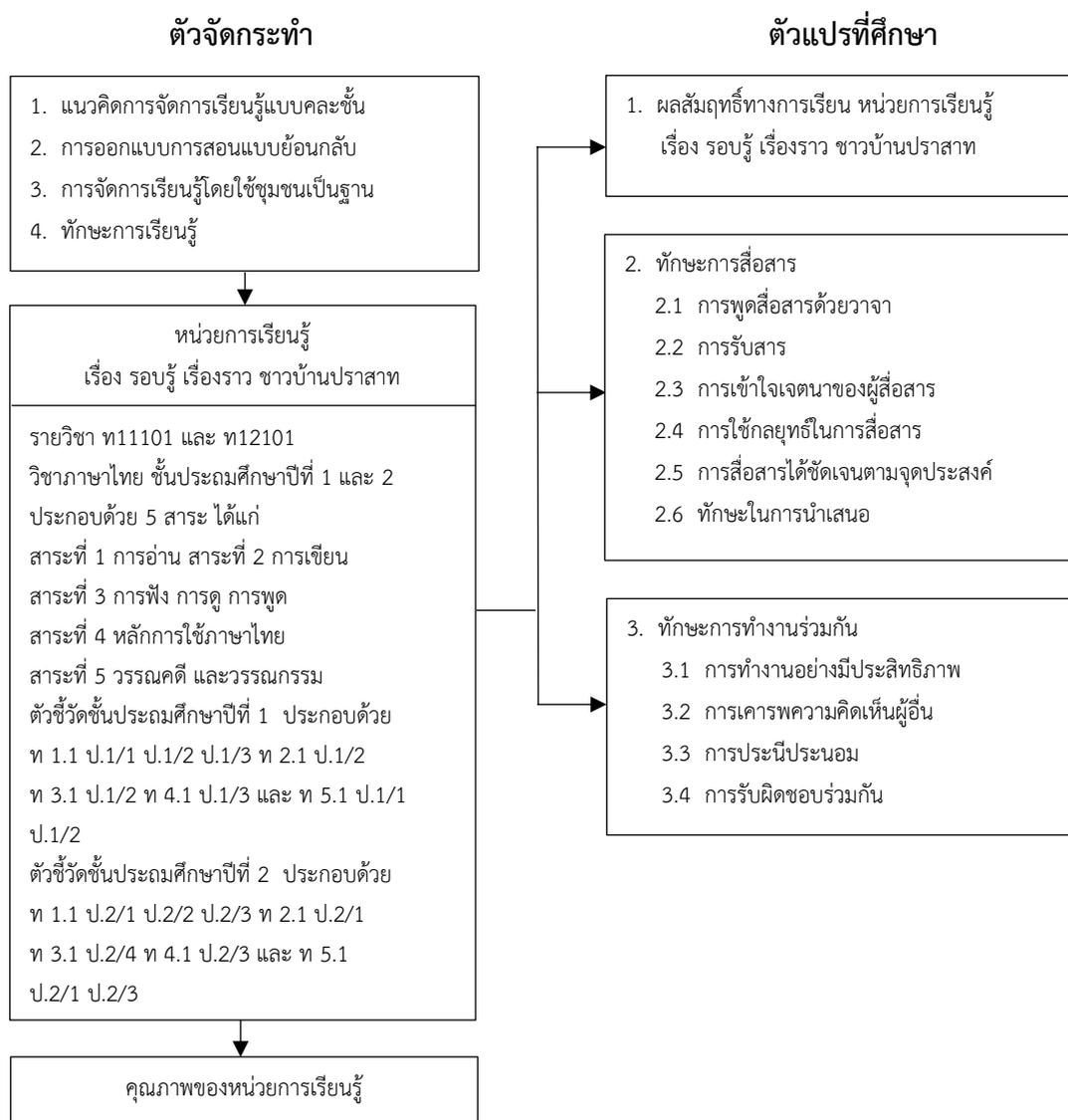
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชา ท11101 ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ รายวิชา ท12101 ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการทั้ง 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้ยึดหลักการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward design) ตามแนวทางของ Wiggins and McTighe (2011, pp. 1-7) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2) การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ และ 3) การออกแบบการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชุมชนเป็นฐานในการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bedri, Frein and Dowling (2017) ประกอบด้วย 1) ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 2) ขั้นการสะท้อนการเรียนรู้ 3) ขั้นสรุปองค์ความรู้ และ 4) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ในด้านการกระทำ (Greenstein, 2012, pp. 204-206) โดยทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) การพูดสื่อสารด้วยวาจา 2) การรับสาร 3) การเข้าใจเจตนาของผู้สื่อสาร 4) การใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร 5) การสื่อสารได้ชัดเจนตามจุดประสงค์ 6) ทักษะในการนำเสนอ และทักษะการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย 1) การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การเคารพความคิดเห็นผู้อื่น 3) การประนีประนอม 4) การรับผิดชอบร่วมกัน

จากหลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จึงนำไปสู่การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้รายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จำนวน 100 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาหินดาด-ห้วยบง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนบ้านปราสาท อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 11 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) (กิติพงษ์ ลีอนาม, 2564, น. 69)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้าน ปราสาท และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ท11101 และ ท12101 วิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยนำตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา จากทั้ง 5 สาระของแต่ละชั้น มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยอิงเนื้อหาที่บูรณาการชุมชนเป็นฐาน 2) หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปราสาท พุทธศักราช 2567 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อกำหนดเนื้อหาและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ 3) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และสรุปขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่นำมาใช้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้จากรายวิชา ท11101 และ ท12101 วิชาภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ชั้นที่ 2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวคิดการออกแบบย้อนกลับ Backward design มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ และเวลาเรียน 2) เป้าหมายการเรียนรู้ 3) หลักฐานการเรียนรู้ และ 4) การออกแบบการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 4 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ซึ่งขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในแต่ละแผน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ชั้นที่ 1 ขั้นตอนการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ชั้นที่ 2 ขั้นตอนสะท้อนการเรียนรู้ ชั้นที่ 3 ขั้นสรุปองค์ความรู้ และชั้นที่ 4 ขั้นตอนประยุกต์ใช้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีเป้าหมายการเรียนรู้เดียวกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้เดียวกัน แต่มีหลักฐานการเรียนรู้ต่างกันตามระดับความสามารถ และอายุ และมีการวัดผลและประเมินผลต่างกันตามหลักฐานการเรียนรู้ และมีการหาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หรืออยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ชั้นละ 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ฉบับละ 20 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบคนละฉบับกัน โดยหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 17 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความยากง่าย

(p) อยู่ระหว่าง 0.28-0.83 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 (สุนันท์ สีพาย, 2564, น. 128-129) เท่ากับ 0.89 สำหรับแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.38-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.50-0.75 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.84

2.2.2 แบบประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นแบบรูปรีด มีแนวทางการให้คะแนน 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพื้นฐาน และระดับเริ่มต้น ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน เริ่มจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดประเด็นการประเมินและสร้างแบบประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ตามแนวคิดของ Greenstein (2012, pp. 204-206) ที่มีความชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมของนักเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการประเมินทั้งหมด 10 ประเด็น ครอบคลุมทั้ง 2 ทักษะ โดยทักษะการสื่อสารมี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การพูดสื่อสารด้วยวาจา 2) การรับสาร 3) การเข้าใจเจตนาของผู้สื่อสาร 4) การใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร 5) การสื่อสารได้ชัดเจนตามจุดประสงค์ 6) ทักษะในการนำเสนอ และทักษะการทำงานร่วมกัน มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การเคารพความคิดเห็นผู้อื่น 3) การประนีประนอม 4) การรับผิดชอบร่วมกัน จากนั้นนำแบบประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกันเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยแบบประเมิน ทักษะการสื่อสารมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทักษะการทำงานร่วมกัน มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกันทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (สมบูรณ์ตันยะ, 2556, น. 190-191) ซึ่งทักษะการสื่อสารมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.831 และทักษะการทำงานร่วมกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.788

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเริ่มต้นด้วยการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยฉบับที่ 1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และดำเนินการสอนในแผนที่ 1 จำนวน 4 ชั่วโมง หลังจากจบแผนที่ 1 ดำเนินการประเมินทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกันก่อนเรียน โดยมีผู้ร่วมวิจัยจำนวน 1 คนเป็นผู้ดำเนินการประเมิน จากนั้นได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผนที่เหลือ แผนละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับก่อนเรียน และประเมินทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกันหลังเรียน โดยมีผู้ร่วมวิจัยคนเดิมเป็นผู้ประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

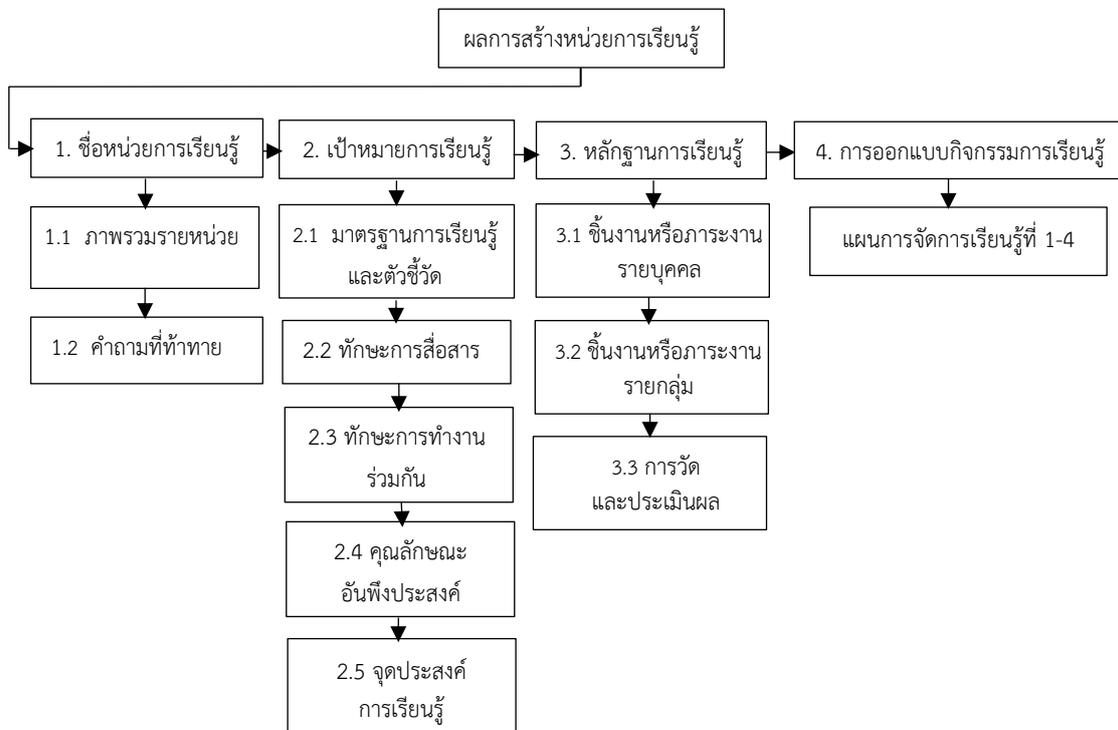
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ใช้การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติด้วย Kolmogorov-smirnov test พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมีค่า Sig เท่ากับ .200 แสดงการแจกแจงแบบปกติ จึงใช้การทดสอบ t-test for dependent และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วย t-test for one sample สำหรับทักษะการสื่อสารก่อนเรียนมีค่า Sig เท่ากับ .071 และหลังเรียนมีค่า Sig เท่ากับ .177 แสดงการแจกแจงแบบปกติ จึงใช้ t-test for dependent ส่วนทักษะการทำงานร่วมกันก่อนเรียนมีค่า Sig เท่ากับ .027 แสดงการแจกแจงแบบไม่ปกติ และหลังเรียนมีค่า Sig เท่ากับ .177 แสดงการแจกแจงแบบปกติ จึงใช้การทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

ร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), การทดสอบค่าที (t-test for dependent) และ Wilcoxon signed-rank test

ผลการวิจัย

- 1. ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้ แสดงดังภาพที่ 2 ตารางที่ 1 และ 2

ภาพที่ 2 ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้

จากภาพที่ 2 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้นี้มีชื่อว่า ครอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จำนวน 16 ชั่วโมง ซึ่งมีเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยมีการการออกแบบหลักฐานการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามระดับความสามารถและอายุระหว่างนักเรียนทั้ง 2 ชั้นนี้ และมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 4 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนที่ 1 ชวนดู ของดี บ้านปราสาท แผนที่ 2 เล่าขานตำนาน บ้านปราสาท แผนที่ 3 วัดปราสาท ล้ำค่า มรดก และแผนที่ 4 ชวนชม โบราณสถาน เก้าแก่

ตารางที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ น่าสนใจ ชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
2.	หน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของนักเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.67	0.47	มากที่สุด
3.	ความสอดคล้องกันของสาระสำคัญและสาระการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.	ความสอดคล้องกันระหว่างชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ สมรรถนะสำคัญของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.33	0.27	มาก
6.	ภาระงานหรือชิ้นงานมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
7.	สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
8.	ประเด็นและเกณฑ์การประเมินเหมาะสมกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	4.67	0.47	มากที่สุด
9.	กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม	4.33	0.27	มาก
เฉลี่ยรวม		4.67	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ความสอดคล้องกันของสาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด คะแนนเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 และข้อ 4 ความสอดคล้องกันระหว่างชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. สาระสำคัญ	1.1 สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้เหมาะสม และสอดคล้องกับตัวชี้วัด	4.33	0.58	มาก
	1.2 สาระสำคัญเหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ผลการเรียนรู้	2.1 ตัวชี้วัดเหมาะสมและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
	2.2 ตัวชี้วัดเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้	3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัด	4.67	0.58	มากที่สุด
	3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. สาระการเรียนรู้	4.1 สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	0.00	มาก
	4.2 สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน	4.33	0.58	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้	5.1 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	5.2 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.67	0.58	มากที่สุด
	5.3 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด	4.67	0.58	มากที่สุด
6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้	6.1 สื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2 แหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การวัดและการประเมินผล	7.1 วิธีการและเครื่องมือการวัดผลเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	7.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.58	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินในระดับคุณภาพมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6.1 สื่อ/แหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.00 และ ข้อ 6.2 สื่อ/แหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.00

2. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ก่อนและหลังเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 และ 2

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	16	8.88	2.70	18.868*	.000
หลังเรียน	16	15.31	3.18		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	\bar{X}	S.D.	Z	p
หลังเรียน	16	20	14	15.31	3.18	1.652	.059

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสาร ระหว่างก่อนและหลังเรียน ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการสื่อสาร ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	16	24.00	11.31	3.135	23.419*	.000
หลังเรียน	16	24.00	17.63	3.138		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาคะแนนทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกัน ระหว่างก่อนและหลังเรียน ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการทำงานร่วมกัน ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	Z	p
ก่อนเรียน	16	16.00	7.25	0.93	3.532*	.000
หลังเรียน	16	16.00	11.38	2.50		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ทักษะการทำงานร่วมกัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ เรื่องราว ชาวบ้านปราสาท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากการนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการทำงานร่วมกันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ พบว่า หน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถใช้ได้จริง เนื่องจากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยใช้การออกแบบย้อนกลับของ Wiggins & McTighe (2011) ซึ่งมุ่งเน้นการเริ่มต้นจากการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วจึงวางแผนการประเมินและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายนั้น วิธีการนี้ช่วยให้ทุกขั้นตอนของการสอนมีทิศทางเดียวกัน ลดความสับสนของนักเรียน และทำให้กิจกรรมทุกอย่างสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งมีการบูรณาการชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนลงพื้นที่จริง เช่น การสำรวจการสัมภาษณ์ และการปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาและเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wenger (2020, pp. 42-50) ที่เสนอว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีคุณค่า เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมั่นใจในการสื่อสาร กล้าแสดงออก และสามารถทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานทั้งในด้านวิชาการและคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจอว กาว ถิมิง (2560) ซึ่งใช้แนวคิดการออกแบบย้อนกลับในบริบทของเวียดนาม และพบว่า หน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับสูง สามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

2. ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและทักษะการทำงานร่วมกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการออกแบบย้อนกลับตามแนวทางของ Wiggins and McTighe (2011, pp. 1-7) ที่มุ่งให้นักเรียนร่วมกันเรียนรู้ภายใต้เป้าหมายเดียวกัน แม้มีความสามารถแตกต่างกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบเกื้อกูล พัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีม อีกทั้งการเรียนรู้จากบริบทจริง เช่น การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ช่วยสร้างแรงจูงใจ และความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปัทมา นันดิลก (2564) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมฐานชุมชนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงถึงประสิทธิผลของการเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากกิจกรรมบางส่วนออกแบบให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานด้านการอ่านและการเขียนต่ำกว่า ไม่สามารถทำความเข้าใจเนื้อหา

ได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิด Zone of Proximal Development ของ Vygotsky (1978) ที่ระบุว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อความยากของเนื้อหาอยู่ในระดับที่นักเรียนสามารถทำได้ โดยมีการช่วยเหลือ แต่หากยากเกินไปจะลดประสิทธิภาพการเรียนรู้ นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านความพร้อมทางการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนแต่ละชั้นยังเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการปรับตัวและทำความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น อีกทั้งเวลาเรียนที่จำกัดทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะบุคคลได้อย่างเพียงพอ จึงอาจเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ผลการศึกษาทักษะการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมในบริบทจริง เช่น การสื่อสารกับรุ่นพี่รุ่นน้อง ผู้รู้ในชุมชน และการนำเสนอผลงานต่อครู และเพื่อน ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย ในระยะแรกนักเรียนบางคนมีความลังเล และไม่มั่นใจ แต่เมื่อได้รับการสนับสนุน เช่น การตั้งคำถามกระตุ้นและจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการแสดงออก นักเรียนจึงค่อยๆ กล้าใช้ภาษาในการถาม ตอบ แสดงความคิดเห็น และนำเสนอหน้าชั้นเรียนมากขึ้น ส่งผลให้ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะทักษะการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนว่า นักเรียนสามารถจัดลำดับความคิด สื่อสารเนื้อหาสาระ และใช้ทั้งภาษาพูดและไม่ใช้คำพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติพิทย์ เขยชื่นจิตร และนันทนธร บรรจงปฐ (2568) ที่พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ จากบริบทจริงที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจและสามารถสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิด Zone of Proximal Development (ZPD) ของ Vygotsky (1978) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อนักเรียนได้รับการสนับสนุนหรือชี้แนะ จากบุคคลที่มีความสามารถหรือประสบการณ์มากกว่า เช่น ครู เพื่อนร่วมชั้นที่มีทักษะสูงกว่า หรือผู้รู้ในชุมชน นักเรียนจะสามารถทำงานหรือแสดงความสามารถที่เกินกว่าระดับปัจจุบันของตนได้หากมีผู้คอยชี้แนะและให้ข้อเสนอแนะอย่างเหมาะสม กระบวนการนี้ไม่เพียงช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเชิงลึกขึ้น แต่ยังสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้กล้าสื่อสารมากขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์เช่นนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ทักษะการสื่อสารพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ผลการศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจนในพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความรับผิดชอบต่อภาระงานอย่างเป็นระบบ กิจกรรมการเรียนรู้ถูกออกแบบให้เปิดกว้าง และให้อิสระแก่นักเรียนในการเลือกทำงานทั้งแบบเดี่ยว คู่ และกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการฝึกทักษะสำคัญ เช่น การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การปรับตัว และการแบ่งงานอย่างเท่าเทียม ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในการประเมิน คือการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลจากการฝึกวางแผน แบ่งหน้าที่ และบริหารเวลาในกลุ่มอย่างเป็นระบบ ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ อีกทั้งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความรู้สึกปลอดภัยและเสรีภาพทางความคิด ยังช่วยเสริมแรงจูงใจให้กับนักเรียน ส่งผลให้เกิดพัฒนาการ

ในทักษะการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนันท์ บุญโพธิ์ และเพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร (2562) ที่พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี และมีพฤติกรรมโดดเด่นในด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อบทบาทที่ได้รับ ซึ่งยืนยันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน และการทำงานเป็นกลุ่มที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะสำคัญของนักเรียน เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และความเข้าใจในบริบทของตนเองอย่างมีความหมาย

1.2 ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการใช้ชุมชนเป็นฐาน ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีระบบติดตามและสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายผลการพัฒนาและทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบคละชั้นที่ใช้ชุมชนเป็นฐานไปสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น เช่น สังคมศึกษา ศิลปะ และประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเพิ่มเติมในมิติอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และเจตคติที่มีต่อชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ลึกซึ้งและสนับสนุนพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กิติพงษ์ ลีอนาม. (2564). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. นครราชสีมา: โคราช มาร์เก็ตติ้ง แอนด์ โพรดักชัน.
- เจอว กาว ถิมิง. (2560). *การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่ไม่ตรงมาตราตัวสะกด โดยใช้เกมการศึกษาภายใต้บริบทของเวียดนาม* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซน์ แอนด์ ปริ้นติ้ง.
- ปัทมา นันดิลก. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

- ปิยนันท์ บุญโพธิ์ และเพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการทำงานกลุ่ม โดยใช้การสอนแบบรวมมือกันเรียนรู้ด้วยเทคนิค JIGSAW กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (ศึกษาศาสตร์). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(2), น. 65-71.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และพรเทพ จันทราอุกฤษณ์. (2566). *การเรียนรู้เชิงรุก เสริมสร้างสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2565). *คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ 2565*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2556). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566)*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2567). *การประชุมบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2567, จาก <https://www.obec.go.th/archives/1067067>
- สุธาทิพย์ เขยชื่นจิตร และนันท์ธร บรรจงปรุ. (2568). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task-Based Learning) บูรณาการร่วมกับโปรแกรมไลน์แช็ตบอต เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 7(1), น. 371-382.
- สุนันท์ สีพาย. (2564). *การพัฒนาเครื่องมือรวบรวมข้อมูลการวิจัยทางการศึกษา*. ชัยภูมิ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- Bedri, Z., Frein, R., & Dowling, G. (2017). Community-based learning: A primer. *Irish Journal of Academic Practice*, 6(1), pp. 1-27. Retrieved August 18, 2022, from <https://arrow.dit.ie/ijap/vol6/iss1/5>
- Greenstein, L. M. (2012). *Assessing 21st Century skills: A guide to evaluating mastery and authentic learning*. United States of America: Corwin.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wenger, E. (2020). *Communities of practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2011). *The Understanding by Design guide to creating high-quality units*. Alexandria, VA: ASCD.